

Spáčilová, Jana

Libretista prvních jaroměřických oper - Blinoni nebo Bonlini?

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. H, Řada hudebněvědná. 2006, vol. 55, iss. H41, pp. [171]-177

ISBN 978-80-210-4270-4

ISSN 1212-0391

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/112345>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

JANA SPÁČILOVÁ, BRNO

LIBRETISTA PRVNÍCH JAROMĚŘICKÝCH OPER – BLINONI NEBO BONLINI?

V rámci grantového projektu Italská opera na Moravě na Ústavu hudební vědy FF MU pod vedením Jany Perutkové bylo v nových kontextech otevřeno téma operního provozu v Jaroměřicích nad Rokytnou za hraběte Jana Adama z Questenbergu. Dostali jsme se též k otázce libretistů oper provedených zde ve dvacátých a na počátku třicátých let 18. století, zejména k libreto opery Františka Václava Míči O původu Jaroměřic.*

Roku 1730 došlo v Jaroměřicích nad Rokytnou k důležité hudebně historické události. Vedle děl italských a vídeňských skladatelů, kteří tvořili převážnou část jaroměřického operního repertoáru, zde zazněla také opera zámeckého kapelníka Františka Václava Míči *L'Origine di Jaromeriz in Moravia*. Toto dílo je – nejčastěji pod svým českým názvem *O původu Jaroměřic* – dobře známo odborné i laické veřejnosti, je citováno v muzikologické literatuře i učebnicích dějin hudby. Dosud nezodpovězenou otázkou však zůstává jméno autora libreta této „první české opery“.

Dosavadní bádání pracovalo ponejvíce se dvěma jmény, jímž byl Nicodemo (nebo Domenico) Blinoni a blíže neznámý Bonlini¹. Dodnes však oba libretisté nebyli blíže identifikováni. Během zkoumání jaroměřického operního provozu došlo k odhalení řady rozporů, týkajících se vedle libreta Míčovy opery také dalších zde uvedených titulů. V následujícím textu se pokusím o jejich stručné nastínění.

Prvním ze jmen, na něž se blíže soustředím, je Nicodemo (nebo Domenico) Blinoni. Toto jméno se objevuje na několika libretech oper dávaných v Jaroměřicích

* Grantový projekt GAČR, číslo 408/05/2232.

¹ Helfert, Vladimír: *Hudební barok na českých zámcích*, Praha 1916 (dále jen Helfert 1916). Týž: *Hudba na jaroměřickém zámku*, Praha 1924 (dále jen Helfert 1924). Plichta, Alois (ed.): *O životě a umění. Listy z jaroměřické kroniky 1700–1752*, Brno 1974 (dále jen Plichta 1974). Týž: *Jaroměřicko II. Dějiny Jaroměřic n. Rok. a okolí. Jaroměřice n. R. 1994*. Trojan, Jan: *Čeština na zámecké scéně v Jaroměřicích*, *Opus musicum* 16, 1984, s. 101–105 (dále jen Trojan 1984) aj.

cích mezi léty 1726 a 1732. První z nich je *Amalasuunta* skladatele Antonia Caldary z roku 1726, jejíž libreto je uloženo mj. v Moravské zemské knihovně v Brně². Titulní list libreta sice výslovně neuvádí, že bylo dílo provedeno v Jaroměřicích, avšak podle formulace „*fatto produrre per divertimento autunnale da un cavalliere dilettante di musica sopra il teatro del suo castello nel marchionato di Moravia*“ známé z jiných jaroměřických libret lze usuzovat na provedení právě zde. Dalšími „milovníky hudby“, kteří nechávali provádět opery na svých zámcích v markrabství moravském, byli olomoucký biskup Wolfgang Hannibal kardinál Schrackenbach (od roku 1727) a hrabě František Antonín Rottal (od roku 1733), počátek těchto produkcí však spadá do pozdější doby než z jaké pochází zmiňované libreto³. Podle titulního listu libreta je „*La Poësia del Sig. Nicodemo Blinoni*“.

Stejná formulace či její německý ekvivalent „*Die Poesie ist von Herrn Nicodemo Blinoni*“ se nachází na libretech dalších tří oper, u nichž již máme bezpečně prokázáno jejich provedení v Jaroměřicích. Je to Caldarův *L'Amor non ha legge*⁴ z roku 1728, německé libreto Míčovy opery *O původu Jaroměřic*⁵ z roku 1730 a libreto opery *L'Elezione d'Antioco in Rè della Siria* Ignazia Contiho z roku 1732⁶.

Vedle libret nacházíme jméno Blinoni také na hudebninách. Plným jménem je Nicodemo Blinoni – ve shodě s libretem – jmenován jako autor textu Míčovy opery *L'Origine di Jaromeriz* na titulním listě partitury uložené ve vídeňské Österreichische Nationalbibliothek⁷. Na titulním listě další Míčovy skladby, gratulační serenaty *Bellezza e Decoro* z roku 1729 je uveden jako autor textu Domenico Blinoni⁸. Podobnost

² Sign. STPK-I 0033.081, př. 10. Další exempláře jsou uloženy v I-Vnm, A-Wn (Sartori 982) a v knihovně zámku Nové Hradky, sign. 1432 (podle katalogu libret ve správě Národního muzea v Praze). Perutková, Jana: Libreto k opeře *Amalasuunta* Antonia Caldary – nový příspěvek k opernímu provozu v Jaroměřicích nad Rokytnou za hraběte J. A. Questenberga, SPFFBU H 38–40, 2003–2005, Brno 2006, s. 207–218.

³ Spáčilová, Jana: Opera na biskupských rezidencích v Kroměříži a Vyškově. Olomoucký biskup Schrackenbach a hudba vrcholného baroka V., *Opus musicum* 37, 2005, č. 5, s. 33–40. Palečková, Věra: Hudba na holešovském zámku. Příspěvek k dějinám hudebního baroka na českých zámcích, *Časopis moravského muzea* 34, 1949, č. 2, s. 232–243.

⁴ Knihovny zámku Mnichovo Hradiště, sign. A 287 a Klášterec nad Ohří, sign. 3214 (podle pracovního katalogu libret ve správě Národního muzea v Praze). Německá verze libreta s názvem *Die Liebe hat kein Besatz* je uložena v městském archivu v Badenu u Vídně, sign. A 453. O libretu v Mnichově Hradišti informovala Mikanová, Eva: Hudba na Valdštejnských panstvích v 18. století, *Studie Muzea Kroměřížska, Kroměříž* 1991, s. 32–35. K tomuto libretu bližší viz článek Jany Perutkové *Caldarova opera L'Amor non ha legge pro hraběte Questenberga aneb „horší nežli čert je to moderní manželství“* na jiném místě sborníku.

⁵ *Der Ursprung des im Marggraththurb Mähren in Znaimber Creyß ligenden Hochgräfflich-Questenbergischen Städtlein Jaromeritz* (Cz-Bu Ch.Bibl.V.G.7, př. 15). O libretu informoval Trojan, Jan: Jak to dopadlo v Jaroměřicích? *Opus Musicum* 2, 1974, č. 3, s. 82–85 (dále jen Trojan 1974).

⁶ Libreto v knihovně zámku Nové Hradky, sign. 9033.

⁷ *L'Origine di Jaromeriz in Moravia*, partitura A-Wn, sign. 17952 (pouze 1. a 2. akt), kaligrafický opis.

⁸ D-Bsb, Mus. Ms. Autogr. F. Mitscha 2 N: autograf; A-Wgm, III-27737: opis Aloyse Fuchse (1799–1853).

jmen Nicodemo a Domenico Blinoni vedla Vladimíra Helferta k tomu, že tyto dvě osoby ztotožnil: „*Není ovšem o tom pochyby, že to byl jediný libretista, který psal pro hraběte v této době. Dvoji křestní jména nespádají zde na váhu*“⁹. Není jasné, proč právě na této hudebnině je uvedeno odlišné křestní jméno, protože se však jedná o Míčův autograf, je nutno tuto informaci považovat za dosti podstatnou.

Nicodemo Blinoni nebyl podle všech dostupných informací autorem žádného jiného libreta kromě těch, které byly provedeny v Jaroměřicích v letech 1726–1732. Jedná se o čtyři opery a jednu serenatu, zhudebněné skladateli, kteří měli k hraběti Questenbergovi úzký vztah: Antonio Caldara a Ignazio Conti pro něj psali opery na zakázku, Míča byl hraběcím zámeckým kapelníkem. Z toho by se dalo usuzovat, že Blinoniho v této době zaměstnával hrabě Questenberg jako svého dvorního libretistu. Jeho jméno se však ani jednou neobjevuje v korespondenci a archivních dokumentech, jejichž podrobnou excerpci provedl Vladimír Helfert a po něm Alois Plichta.

V historických materiálech se však v roce 1730 objevuje v souvislosti s hrabětem z Questenbergu jiné, nápadně podobné jméno dalšího libretisty: Bonlini. Je to ve stejné době, kdy se připravovalo libreto k Míčově opeře *O původu Jaroměřic*. Podle Helferta je jméno Bonlini poprvé zmíněno v dopise Questenbergova vídeňského hofmistra Hoffmanna z 15. dubna 1730. Ve zprávě se mluví o dvou věcech: první z nich je druhý akt libreta *O původu Jaroměřic*, druhou pak blíže neznámá „benátská“ opera, jejíž zaopatření měl na starosti právě Bonlini¹⁰. O této „benátské“ opeře se píše ještě v dalším Hoffmannově dopise z 28. června 1730¹¹. Z května a června toho roku potom známe řadu dalších relací, v nichž je podrobně popisován vznik intermezz k opeře *O původu Jaroměřic*. Jejich autorem byl právě Bonlini, který v té době onemocněl a nemohl texty včas dodat. Třetí intermezzo bylo společně s celým libretem odesláno z Vídně až na konci června 1730¹².

Intermezzy k opeře *O původu Jaroměřic* však Bonliniho práce pro hraběte Questenberga neskončily. Z října a prosince 1730 máme další doklady o tvorbě nového původního textu, jímž měla být opera *Lucullus*¹³. To jsou také poslední zprávy, které o tomto libretistovi v jaroměřických aktech podle Helferta a Plichty

⁹ Helfert 1716, s. 260.

¹⁰ „der anderte actus von der Jaromeritzer opera soll bey Ihro Excellenz gott gebe glücklicher ankunft fertig seyn“ (Helfert 1916, s. 295); „die Venetianische opera soll auf der reyss seyn“ (Helfert 1916, s. 210).

¹¹ „... benátská opera jest již skutečně na cestě, a to se zavazadly jakéhosi prince z Portugal“ (Helfert 1916, s. 210). Pokud šlo skutečně o operu uvedenou v Benátkách, přichází v úvahu celá řada titulů. Víme, že již v této době získával Questenberg prostřednictvím agentů opery přímo z Itálie, v roce 1730 to byla například opera Artaserse, jejíž opis zprostředkoval hraběti v Římě Pietro Metastasio (Helfert 1916, s. 217).

¹² Dopis z 31. 5. 1730: „Herr Bonlini lieget krank darnieder, verspricht aber künftigen Samstag das dritte intermezzo fertig zu haben“ (Helfert 1916, s. 298). Dopis z 27. 6. 1730: „die originalien von 3. intermezzo, wie auch die opera-büchl ... werden indessen angelanget seyn, und wird der Mitscha mit setzung der music auch schon fertig seyn“ (Helfert 1916, s. 296).

¹³ „14. prosince 1730 píše Hoffmann hraběti, že posílá do Jaroměřic další akt Luculla, jejíž Bonlini dodal“ (Helfert 1916, s. 303).

nacházíme. Mohlo se snad jednat o operu *Il delizioso ritiro scielto da Lucullo, console Romano*, která zazněla v Jaroměřicích roku 1738 s hudbou Ignazia Contiho¹⁴. Podle dochovaného libreta je sice autorem textu Filippo Neri del Fantasia, impresáριο italské operní společnosti působící tou dobou v městském divadle v Brně, který však mohl jen přepracovat či dokončit starší Bonliniho text.

Důležitější otázkou zůstává, kdo byl autorem libreta opery *L'Origine di Jaromeriz* Františka Václava Míči. Byl jím Nicodemo Blinoni, jehož v této roli jmenuje jak partitura, tak i libreto díla, nebo Bonlini, jehož práce na opeře je doložena v archivních materiálech? Tuto otázku naši badatelé v minulosti rozřešili tak, že libreto opery napsal Blinoni a intermezza Bonlini, jehož jméno však již potom většinou nezmiňují¹⁵. Libreto i partitura by pak podle těchto vývodů uváděly pouze jméno hlavního libretisty Blinoniho. Pouze Jan Trojan upozorňuje, že „italský text opery *L'Origine di Jaromeriz* napsal Nicodemo Blinoni, podle Helferta patrně totožný s libretistou, označeným na partituře kantáty *Belleza e decoro* jako Domenico Blinoni ... Měně připomínána je skutečnost, že obě intermezza ... jsou dílem jiného autora, jistého Blinoniho“ (zde jde o zřejmý překlep, Trojan chtěl patrně uvést Bonliniho)¹⁶. Na gramofonové desce Supraphonu *Hudba na jaroměřickém zámku* z roku 1976 je libretista *L'Origine di Jaromeriz* uveden šalamounsky jako Domenico Nicodemo Blinoni.

Stejný rozpor Blinoni – Bonlini se však projevuje nejen u Míčovy opery *L'Origine di Jaromeriz*, ale také u dalšího díla provedeného v Jaroměřicích o čtyři roky dříve, jímž je *Amalasunta* císařského dvorního vicekapelníka Antonia Caldary (1726). Jak již bylo řečeno, libreto uvádí jako autora textu Nicodema Blinoniho. Autografní partitura v archivu vídeňské Gesellschaft der Musikfreunde však nese na titulním listě poznámku „*La Poesia è del Sig. Francesco Antonio Bonlini, nobile veneto*“¹⁷. Poznámka je psána jinou rukou než zbytek titulního listu, jež napsal sám skladatel. Jméno libretisty je napsáno nejprve jako Bolini (?), poté přeškrtnuto a opraveno na Bonlini. Pisatelem této noticky byl sám hrabě Questenberg¹⁸.

Tato poznámka poskytuje důležité informace o Bonliniho osobě: vedle jeho křestního jména se dovídáme, že byl urozeným Benátčanem. To zvyšuje pravděpodobnost faktu, že je tento libretista totožný nebo alespoň příbuzný s oním Bon-

¹⁴ Libreto na Nových Hradech, sign. 1865 (podle katalogu libret ve správě Národního muzea v Praze) a na Kačině, sign. 1979–1985, př. 2, citováno dle Kopecký, Jan (ed.): *Theatralia v zámecké knihovně na Kačině. Výběrový soupis*, Praha 1973.

¹⁵ Dokonce ani Helfert v druhém dílu svého pojednání o Jaroměřicích, v němž např. na s. 2–8 provádí rozbor libreta opery O původu Jaroměřic, jméno Bonlini nezmiňuje.

¹⁶ Trojan 1984, s. 101.

¹⁷ Rozpor zobrazují i naše nejužívanější hudební encyklopedie: zatímco původní vydání MGG a *New Grove Dictionary* uvádějí ve shodě s partiturou jako autora libreta F. A. Bonliniho, ve svém novém vydání již shodně jmenují N. Blinoniho.

¹⁸ K tomuto zjištění jsme dospěli na základě písarských zkoušek jaroměřických hudebnin, viz Perutková, Jana: *Zur Identifizierung der Questenbergischen Partituren in Wiener Musikarchiven*, v tisku.

linim, který měl podle Hoffmannových dopisů pro Questenberga opatřit v roce 1730 nějakou benátskou operu. Benátská rodina Bonlini skutečně existovala, jeden z jejích členů Giovanni Carlo Bonlini (1673–1731) dokonce vydal roku 1730 v Benátkách soupis do té doby provedených oper pod názvem *Le Glorie della poesia e della musica*¹⁹.

Pro spolupráci benátského libretisty Bonliniho s Antoniem Caldaro máme ještě další doklad, jímž je Caldarovo oratorium z roku 1725 *Il Trionfo della religione e dell'amore*. Na titulním listu libreta, vytištěného u Ghelena ve Vídni, je autor textu jmenován jako *Cristoforo Bonlini, patrizio veneto*²⁰. Partitura díla v Österreichische Nationalbibliothek jméno libretisty vůbec neuvádí²¹. Autograf v archivu Gesellschaft der Musikfreunde však nese v záhlaví titulního listu Caldaro v vlastnoruční poznámku „*Poesia del N. H. Sig. G. D. B.*“²². Poslední písmeno znamená patrně Bonlini, G. D. iniciály křestního jména, N. H. byla obvyklá zkratka pro *nobile huomo*. K Bonlinimu křestnímu jménu Francesco Antonio, jež je Questenbergem připsáno na autografu *Amalasanty*, přistupují tedy u oratoria *Il Trionfo della religione e dell'amore* další dvě, a to Cristoforo (tištěné libreto) a G. D. (Caldarova vlastnoruční poznámka na autografu). Ve všech případech je však stejné označení Bonliniho jako benátského patricije.

Pravděpodobné rozřešení záhady Bonliniho křestního jména přináší Eitnerův slovník, uvádějící jistého Giovanniho Domenica Bonliniho, který má být autorem kantáty uložené v Sächsische Landesbibliothek v Drážďanech²³. Zmíněné dílo s názvem *Cantata nel Giorno di Nascità di Cristiano Friderico Principe di Sassonia* lze skutečně v této knihovně nalézt i dnes²⁴. Jedná se o kantátu pro soprán, dvoje housle, violu a basso continuo, skládající se ze dvou recitativů a dvou árií (Rec: *È ver, al tuo Natale, o Friderico*, Aria: *La tua gloria, o Friderico*, Rec: *Dunque a te, che sei brande*, Aria: *In tua felice sorte*). Titulní list uvádí pouze název díla, nikoli jeho autora. V notách je však vložen zvláštní list papíru s opisem textu kantáty, v jehož závěru je uvedeno: „*Testimonio d'ossequio di Gio. Domenico Bonlini Nobile Veneto*“ („*Svědectví holdu Giovanniho Domenica Bonliniho, urozeného Benátčana*“). Partitura i opis textu jsou vyhotoveny stejným písařem, což patrně vedlo v minulosti k tomu, že zde uvedenému Bonlinimu bylo přiřknuto autorství hudby. Podle charakteru pramene se však domnívám, že

19 Fano, Fabio: Bonlini, Giovanni Carlo, in: MGG², Kasel aj. 2000, Personenteil, sv. 3, sl. 344–345.

20 Libreta A-Wgm, I-Vnm (Sartori 23889). Oratorium nespadlo do obvyklého rámce postních oratorií v císařské kapli, nýbrž bylo provedeno v klášteře Nostra Signora del Monserrato (tzv. Schwarzspanierkloster) při příležitosti svátku sv. Benedikta.

21 A-Wn, sign. Mus.Hs. 18144. Mus.

22 A-Wgm, sign. III-15997.

23 Eitner, R.: Biographisch-Bibliographisches Quellen-Lexikon der Musiker und Musikgelehrten (Leipzig 1900-1904), sv. I, s. 114.

24 D-Dlb, sign. 2686-J-1.

Giovanni Domenico Bonlini, podepsaný pod textem, je pouze autorem libreta kantáty, zatímco autor hudby zůstává neznámý.

Holdovací serenata byla výrazem zvláštní pocty a jejím autorům se za ni zpravidla dostalo patřičné odměny, proto není myslitelné, že by byla podepsána nepravým jménem. Jméno Giovanni Domenico Bonlini nápadně koresponduje s iniciálami G. D. B., které si poznamenal Caldara na autografu svého oratoria *Il Trionfo della religione e dell'amore*; pravděpodobně se jedná o stejnou osobu. Pokud nepředpokládáme současné působení několika různých libretistů se stejným příjmením Bonlini, lze tedy stanovit křestní jméno zmiňovaného urozeného Benátčana působícího ve Vídni jako Giovanni Domenico.

Tuto hypotézu nijak nenarušuje drážďanská provenience serenaty. Datum kompozice není uvedeno, podle titulu ale byla zkomponována při příležitosti narození prince Friedricha Christiana Saského, který přišel na svět 5. 9. 1722. Korunní princ a pozdější saský kurfiřt byl třetím synem Friedricha Augusta II. a arcivévodkyně Marie Josefy Habsburské, dcery zesnulého císaře Josefa I. Mezi Drážďanami a Vídní existovaly diplomatické i kulturní styky, jejichž produktem mohla být i tato gratulační serenata.

Při zpětném pohledu na všechna uvedená fakta se nabízí řada otázek:

Kdo byl Nicodemo Blinoni, uváděný na tištěných libretech jako autor celé řady původních oper pro dvorní divadlo hraběte Questenberga? Je pravděpodobné, že by se o takto aktivním autorovi nedochovala v aktech sebemenší zmínka? Jak je možné, že u dvou titulů (*Amalasunta*, *L'Origine di Jaromeriz*) je Blinoni výslovně uveden jako libretista, zatímco další prameny (autograf opery, archivní dokumenty) zmiňují jako libretistu Bonliniho? A kdo byl potom onen urozený Benátčan Bonlini s několika křestními jmény, o němž víme jen to, že někdy v polovině dvacátých let 18. století pobýval ve Vídni a spolupracoval s vídeňským skladatelem benátského původu Antoniem Caldarou?

Není v možnostech tohoto stručného nástinu zodpovědět všechny tyto otázky. Ke zjištění totožnosti benátského patricije Giovanniho Domenica Bonliniho, činného ve Vídni ve dvacátých a třicátých letech 18. století, by bylo třeba rozsáhlého výzkumu ve vídeňských archivech. Již na tomto místě však můžeme vyslovit hypotézu týkající se libretisty zmiňovaných jaroměřických oper.

Je jím právě tento Bonlini, jehož jméno je doloženo v archivních materiálech. Nicodemo Blinoni je pouhým pseudonymem, používaným výhradně pro „veřejný život“ jaroměřických děl – na tištěných libretech a titulních listech zde provedených oper a serenat.

Prvním z argumentů podporujícím tuto hypotézu je to, že jméno Nicodemo Blinoni nelze nalézt v žádném jiném prameni, než jsou libreta a titulní listy jaroměřických oper. Bonlini je proti tomu skutečnou historickou postavou – lze těžko předpokládat, že by komunikoval s Questenbergovým hofmistrem pod smyšleným jménem. Je doloženo, že tento Bonlini psal libreta – je autorem nejméně dvou textů pro Antonia Caldaru, a to oratoria *Il Trionfo della religione e dell'amore* (1725) a opery *Amalasunta* (1726), která byla provedena v Jaroměřicích jako dílo Nicodema Blinoniho. Co se týče opery *O původu Jaroměřic*, je v partituře

i na libretu rovněž vydávána za dílo Nicodema Blinoniho, zatímco v pramenech je doložena Bonliniho práce na textu. Giovanni Domenico Bonlini byl benátským patricijem, je uváděn s různými křestními jmény: Francesco Antonio, Cristoforo, iniciálami G. D. Tato záliba v utajení vlastní osoby patrně vedla také k tomu, že si zvolil pseudonym Nicodemo Blinoni, který je pouhou přesmyčkou jména Domenico Bonlini.

Všechny uvedené skutečnosti leží ve sféře nepřímých důkazů. Ověření této hypotézy dalším pramenným výzkumem a analýzou textů libret je proto úkolem budoucího bádání.

RESUME

Some of the opera librettos, which were performed in Jaroměřice nad Rokytnou (Moravia) in the 1720s and 1730s, are connected with the name Blinoni (or Bonlini). Musicologists have been unable to determine reliably the identity of the librettist.

Nicodemo Blinoni is listed as the author of librettos of these operas: *Amalasunta* (A. Caldara, 1726, source: printed libretto), *L'Amor non ha legge* (A. Caldara, 1728, libretto), *L'Origine di Jaromeriz* (F. V. Míča, 1730, libretto, score) and *L'Elezione d'Antioco* (I. Conti, 1732, libretto). In the case of serenata *Bellezza e Decoro* also his first name Domenico is stated (F. V. Míča, 1729, autograph).

However, one another name of the librettist – Bonlini, is stated in connection with some of these works. On the autograph of the opera *Amalasunta* by Caldara, count Questenberg has written with his own hand the name of the librettist: “*Francesco Antonio Bonlini, nobile veneto*“. The name Bonlini is mentioned also in Questenberg's correspondence with Hoffmann (his Hofmeister in Vienna), namely in connection with the preparation of opera *L'Origine di Jaromeriz* by Míča.

When searching for the librettist called Bonlini, another piece of work, on which he co-operated with Antonio Caldara, has been discovered. It is the oratorio *Il Trionfo della religione e dell'amore* (1725). The printed libretto states the name of the librettist as “*Cristoforo Bonlini, patrizio veneto*”, the score of the autograph only the initials “*G. D. B.*”. The first name has been determined according to an anonymous congratulatory serenata *Cantata nel Giorno di Nascità...*, which has been preserved in Dresden and the text of which was written by Giovanni Domenico Bonlini (cited in Eitner's *Quellenlexikon*).

Giovanni Domenico Bonlini was probably a member of the well-known Venetian family of Bonlini. From his co-operation with Antonio Caldara and Hoffmann's correspondence we can assume that he held a post in Vienna. We can be sure that he is the same person as the librettist of Questenberg's operas. His name Nicodemo Blinoni, which is being mentioned in connection with these compositions, is a mere pseudonym, created as an anagram. The hypothesis that Bonlini enjoyed his true personality being a secret, is supported by the fact that in various sources he has been mentioned under different first names (Francesco Antonio, Cristoforo, G. D.).